

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโทรทัศน์ได้แพร่หลายไปในหมู่ประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวางและเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคคลทั่วไปอย่างมาก จากการสำรวจและประเมินความสนใจในการชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของเด็กในกรุงเทพมหานคร พบว่าในครอบครัวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 และ 7 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเครื่องรับโทรทัศน์แล้วถึงร้อยละ 96.34 (กรมวิชาการ 2518 : 22 - 23) และนับวันโทรทัศน์ก็จะมีค่าและความสำคัญและบทบาทมากขึ้นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทั้งเหตุและผลของเทคโนโลยี ทำให้มีคำกล่าวที่ว่า "โทรทัศน์เปลี่ยนแปลงโลก" (Williams 1974) : 11) อิทธิพลดังกล่าวจะมีต่อกลุ่มบุคคลกลุ่มใดมากหรือน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลนั้นด้วยว่าได้รับการศึกษาในระดับใด อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับภาวะของการสื่อสารที่ส่งไปถึงตัวผู้รับนั้นได้เจาะจงเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มบุคคลทั่วไปอย่างไร ทั้งนี้โดยไม่เลือกว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ (กรมวิชาการ 2518 : 1)

การจัดทำรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดได้ 2 ประเภท คือ โทรทัศน์เพื่อการค้า และโทรทัศน์เพื่อการศึกษา แต่ทั้งการจัดทำรายการโทรทัศน์ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการค้าหรือการศึกษาโดยตรง ก็สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนได้ ถ้าหากได้มีการตระเตรียมรายการเหล่านั้นเป็นอย่างดี

ไลแลนดี (Leiland 1972 : 6796A) แห่งมหาวิทยาลัยโอเรกอน ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เพื่อกิจกรรมการสอน สรุปได้ว่าการใช้โทรทัศน์การค้าถูกนำไปใช้เพื่อการสอนมีประโยชน์มาก จะเห็นได้ว่ารายการโทรทัศน์ เพื่อการค้าและเพื่อการศึกษาที่สามารถให้ความรู้ทางการศึกษาและการดำรงชีวิตได้โดยตรงและทางอ้อม / สำหรับในประเทศไทยก็ทำนองเดียวกัน เด็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา แต่ชอบชมรายการบันเทิงมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเตรียมทางด้านรายการเพื่อการศึกษายังไม่ดีพอ (Bumrongsuk Siha-Umphai 1975 : 190) แม้ว่ารายการต่าง ๆ ไม่ได้จัดเตรียมเพื่อการสอนโดยตรงก็ตาม แต่ก็สามารถเพิ่มพูนความรู้ทางสติปัญญาและเข้าใจความ

เป็นอยู่ได้ ~~X~~ รายการโทรทัศน์อาจเป็นตัวปลูกฝังความคิดแนวทางอาชีพและจริยธรรมได้เหมือนกัน
เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ หลากอย่างได้จากโทรทัศน์และการที่เด็กเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ
จากโทรทัศน์ย่อมมีผลสะท้อนในการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคตด้วย (กรมวิชาการ

๒๔ 2518 : 1) เพราะแนวโน้มในปัจจุบันเด็กจะใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์มากขึ้น (Robinson
1981 : 130, Bumrongsuk Siha-Umphai 1975 : 190) รายการโทรทัศน์อาจมีอิทธิพล
ต่อเด็กทั้งในด้านดีและในด้านเสีย (ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์ 2509 : 218) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
ผู้ปกครองที่มีส่วนช่วยคอยให้คำแนะนำในการเลือกชม (Rose 1976 : 316 - 321)

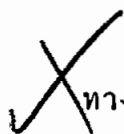
~~X~~ ส่วนรับการเลือกชมรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ ของเด็กนอกจากจะเกี่ยวข้องกับพื้นฐาน
ทางการศึกษาแล้ว พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมก็มีส่วนสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน และนอกจากเด็ก
จะเลือกชมรายการโทรทัศน์ด้วยตนเองแล้ว ยังอาจมีผู้ปกครองคอยช่วยแนะนำ (รัฐจวน
มีประดิษฐ์ 2513 : 162) แต่ส่วนใหญ่เด็กก็จะชอบเลือกชมรายการตามเพื่อนหรือที่เพื่อนแนะนำ
(ชาญ จันทรเจียววิชัย 2522 : 100) เด็กจะชอบดูโทรทัศน์และอภิปรายรายการโทรทัศน์
กับเพื่อน ๆ และจะมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนที่ดูรายการเหมือนกัน แต่จะมีทัศนคติทางลบต่อเพื่อน
ที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์ (Bumrongsuk Siha-Umphai 1975 : 192)

เด็กในวัยรุ่นจะเป็นเด็กในวัยที่เพื่อนมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นมีความต้องการ
เป็นตัวของตัวเอง แต่ในขณะเดียวกันก็มักจะทำได้ไม่เต็มที่ เพราะยังไม่มั่นใจพอถึงต้องหันเข้า
หากำลังใจจากเพื่อนในวัยเดียวกัน ฉะนั้นการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนวัยเดียวกันนั้นนับเป็นความ
ต้องการที่สำคัญอันดับแรกทีเดียว (สุภาพรรณ พรหมพิทักษ์ 2514 : 30 - 35) วัยรุ่นที่ปรับตัว
เข้ากับเพื่อนไม่ได้หรือไม่มีเพื่อนมักรู้สึกยุ่งยากใจ มีปัญหาทางอารมณ์และยังผลให้พบอุปสรรค
ในการปรับตัวทางสังคมในระยะต่อไปอีกด้วย หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ให้แก่สังคม อาจเป็น
ผลจากการกระทำเพื่อใหกลุ่มเพื่อนยอมรับ (โสมรธรรม์ จันทรประภา 2524 : 65 - 66)
จากรายงานของหน่วย เอฟ.บี.ไอ. (FBI's Uniform Crime Report Cited by
William 1976 : 395 - 398) พบว่าในสหรัฐอเมริกา มีผู้ต้องหามากกว่าร้อยละ 50 เป็น
เยาวชนที่อายุไม่เกิน 18 ปี คือมากกว่า 1 ล้านคนต่อปีถูกข้อหาต่าง ๆ กัน เช่น บังคับข่มขืน
ปล้นลักทรัพย์ ย่องเบาและโจรกรรมรถยนต์ เป็นต้น นอกจากนี้สาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นหนี-
โรงเรียน ทำร้ายตนเอง จนถึงขั้นฆ่าตัวตาย ก็เนื่องมาจากคะแนนการเรียนต่ำ ปัญหาเรื่อง

ระเบียนวินัยและความรู้สึกที่ว่าไม่มีใครสนใจทั้งในบ้านและเพื่อนร่วมชั้น (Smith 1976 : 546) ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในช่วงของวัยรุ่นทั้งสิ้น

เมื่อวัยรุ่นมักจะอยู่ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าที่จะชอบอยู่ภายใต้การปกครองของ บิคา มารดา ชอบเลียนแบบกัน เช่นการแต่งกาย คำพูด รวมถึงกิริยาท่าทางเหมือนกัน เป็นต้น (ชูศรี นกะจัต 2521 : 42) ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่น ๆ บางอย่าง เช่นความสามารถและความสำเร็จของกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่ม นั่นคือ การเลือกคบเพื่อนนั้นพื้นฐานมาจากความสำเร็จเป็นเกณฑ์ดังนี้คือ การเลือกคบเพื่อนที่มีผลการเรียนปานกลางมีมากเป็นอันดับแรก การเลือกคบเพื่อนที่มีผลการเรียนดีมากค่อนข้างมาก ส่วนผู้ที่เพื่อนไม่ต้องการคบหาด้วยเป็นผู้มีผลการเรียนอ่อนเป็นอันดับหนึ่ง (ภูรินทร์ จันทนศิริ 2511 : 48) แม้ว่านักเรียนจะไม่จำกัดตัวเองในการเลือกคบเพื่อน หรือกลุ่มตามเกณฑ์ความสามารถก็ตาม แต่ก็มีแนวโน้มที่สูงว่า นักเรียนที่เก่งจะเลือกคบเพื่อนที่เก่งด้วยกัน และนักเรียนที่เรียนอ่อนก็เลือกเพื่อนที่เรียนอยู่ในระดับเดียวกัน ถึงแม้ว่าบางครั้งมีบทเรียนยาก ๆ นักเรียนที่เรียนอ่อนก็ไม่ปรารถนาที่จะให้เพื่อนที่เก่งมาช่วย แต่ยังคงให้เพื่อนสนิทมาช่วยอยู่เหมือนเดิม สำหรับนักเรียนที่เลือกเพื่อนจากความสามารถเป็นเกณฑ์ ก็พยายามรักษาความสามารถของตนเองไว้ให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มตลอดไป (Deitrich 1964 : 507 - 512)

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับความสำเร็จด้านอื่น ๆ นั้น บัสเวล (Buswell 1953 : 22, 37 - 52 cited by Withall Lewis 1971:49) พบว่าความสำเร็จมีความสัมพันธ์กับการยอมรับในสังคม และการยอมรับของเพื่อนร่วมชั้นก็เกิดจากความสำเร็จของตัว ผู้เรียนในหลายรูปแบบนี้เอง ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกเพื่อน มีข้อค้นพบดังนี้คือ คนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากเป็นคนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าคนอื่น ๆ (นิภาพร จินดาวัฒน์ 2512 : 44; Muma 1965 : 405; Schmuck 1962 : 191) แม้ว่าเด็กวัยรุ่นต้องการอิสระจากผู้ปกครองดังที่กล่าวไปแล้วนั้นก็ตาม แต่ ซีเวล และชาห์ (Sewell & Shah cited by Yee 1971 : 77) พบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองเป็นตัวแปรอันสำคัญ ในการตัดสินใจในการวางแผนของนักศึกษาปีสุดท้าย และยังแสดงให้เห็นว่ามีส่วนสัมพันธ์กับพื้นฐานทางสังคมในชั้นเรียน และความใฝ่ฝันทางการศึกษา (Education aspiration) อีกด้วย

ทางด้านความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับสัมฤทธิ์ผลของเด็ก แครนคอลลและคณะ (Crandall and others 1964 : 104, 53 - 66 cited by Freeburg, Donald 1971 : 122) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติต่อความสำเร็จของผู้ปกครองกับพฤติกรรมสู่ความสำเร็จของเด็ก สรุปได้ว่า สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กชั้นต้น ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมโดยทั่วไปของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญ และการแสดงออกทางปัญหากับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต่อเด็กสนับสนุนสัมฤทธิ์ผลของเด็กโดยไม่คำนึงถึงเพศ บัลดีวิน คาลฮอร์นและบริส (Baldwin, Kalhorn and Breese cited by Freeburg, Donald 1971 : 112) รายงานว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูในบ้านที่มีเสรีภาพ ถูกตามใจและได้รับการเอาใจใส่ดี จะมีคะแนน ไอ.คิว. สูงกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงดูในบ้านแบบเผด็จการ ยิ่งกว่านั้นครอบครัวที่มีแม่คอยกระตุ้นให้เชื่อมั่นในตนเอง และเป็นอิสระ ก็จะมีสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านสูงกว่าเด็กที่ถูกแม่ตามใจและคุ้มครองเกินไป (Winterbottom 1958 cited by Freeburg, Donald 1971 : 113) ฉะนั้น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองได้ถูกระบุว่าไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลอันสำคัญต่อการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในโรงเรียนเท่านั้น ยังส่งผลถึงคุณภาพและปริมาณของประสบการณ์ ที่ไม่เป็นรูปแบบ อีกทั้งยังมีผลกระทบไปถึงรูปแบบการรับรู้ข่าวสารด้วย (Hirchman 1981 : 79)

จากความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว เมื่อนำมาศึกษากับรายการโทรทัศน์ คือ ในด้านอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ต่อความสามารถในการอ่าน การเลือกคุณภาพของหนังสือ ยามว่าง มีข้อสรุปว่าโทรทัศน์มีส่วนส่งเสริมการอ่านแก่เด็กมาก (Bachen 1983 : 183) ซึ่งถ้าแยกเพศและประเภทของรายการแล้ว ภัทรภู่ ประยูรเกียรติ (2520 : 110) ทำการวิจัยถึงอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ภาคหัวค่ำต่อการอ่านของนักเรียน พบว่ารายการสารคดีช่วยกระตุ้นการอ่านของกลุ่มนักเรียนชาย ส่วนนักเรียนหญิงรายการที่ช่วยกระตุ้นการอ่านคือภาพยนตร์ เคอร์ติส (Curtis กล่าวถึงใน ก่องแล้ว เจริญอักษร 2517 : 37 - 39) ทำการวิจัยพบว่านักเรียนของเขา อ่านหนังสือนอกตำราเรียนเพิ่มอีกไม่น้อย ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนได้ชมรายการโทรทัศน์ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนแล้ว ยังมีงานวิจัยที่ขัดแย้งกับงานของเคอร์ติสในเรื่องนี้คือพบว่าเพราะเด็กที่เกิดใหม่ ๆ รุ่นหลังนี้เติบโตขึ้นมาพร้อมกับการได้เห็นโทรทัศน์อยู่เป็นประจำ ดังนั้นจึงเป็นความจริงที่ว่าส่วนหนึ่งโทรทัศน์ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือมากขึ้น เพื่อติดตามเรื่องที่สนใจ แต่ก็พบว่าเด็กจำนวนมากที่อ่านหนังสือน้อยกว่าที่เคยอ่าน ทั้งนี้เป็นเพราะใช้เวลาไปกับจอโทรทัศน์มากเกินไป

รายการทางโทรทัศน์เพื่อการค้า มีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก และมีอิทธิพลต่อความคิดต่อสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมและรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ด้วย รายการบันเทิงทางโทรทัศน์เป็นสิ่งจูงใจเด็กมากกว่าการบ้านที่ได้รับมอบหมายมาจากครูในชั้นเรียนเสียอีก และแม้ครูจะกำหนดให้นักเรียนดูรายการเพื่อเสริมกับบทเรียนก็จะประสบกับปัญหาการขัดแย้งกับรายการที่ทางบ้านชอบดูอยู่เป็นประจำอีก เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ เจมส์ บราวน์ (Brown 1969 : 295, 299) แนะนำหน้าที่ของครูว่า ครูควรแนะนำและพัฒนาการดูโทรทัศน์ของเด็ก แม้ว่าครูบางคนจะเชื่อว่าโทรทัศน์เป็นคู่แข่งอันสำคัญในการทำการบ้าน และการอ่านของนักเรียน เพราะเด็กเผลออยู่กับจอโทรทัศน์มากเกินไป

การแก้ปัญหาเรื่องการดูโทรทัศน์ ก็คือครูพยายามใช้รายการโทรทัศน์ที่เด็กดูอยู่ที่บ้านเป็นประจำให้มีความสัมพันธ์กับการเรียนในชั้นเรียนปกติ ค้นหาลักษณะการดูและรายการที่เด็กชอบ เพราะสิ่งที่นักเรียนดูที่บ้านจะมีผลต่อรูปแบบพฤติกรรมในโรงเรียนด้วย ครูควรส่งเสริมและแนะนำให้เด็กเลือกชมรายการที่เหมาะสม นอกเหนือจากในห้องเรียน ครูควรจะสามารถจำแนกได้ว่าเด็กชอบหรือไม่ รายการประเภทใด และต้องระลึกเสมอว่าครูและเด็กนักเรียนนั้นตามธรรมชาติจะชอบรายการที่แตกต่างกัน (Brown 1977 : 248) นั่นคือครูควรค้นหาว่าเด็กยืนอยู่ ณ จุดใด ครูต้องรู้รสนิยมพื้นฐานของนักเรียนแล้วเริ่มจากจุดนี้ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมชมรายการโทรทัศน์ว่าชอบรายการที่เคยดูหรือไม่เพราะอะไร (Dale 1955 : 207) และรวมถึงพฤติกรรมชมรายการโทรทัศน์ของผู้ปกครองควบคู่กันด้วย (Brown 1969 : 299)

จากความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มวัยรุ่นกับตัวแปรดังกล่าว นั่นคือการเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ นั้นมีผลมาจากกลุ่มเพื่อนอันจะศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มเพื่อนภายในห้องเรียน ในเชิงสังคมมิติได้ จากคำกล่าวของ อีวาน (Evans 1966 : 149) ที่ว่า "...ภายในโรงเรียนนั้น นักเรียนจะสำนึกตนเองว่าเป็นสมาชิกในห้องเรียนก่อน และมากกว่าที่จะเป็นสมาชิกที่ใหญ่ออกไปถึงกลุ่มโรงเรียน การใช้ชีวิตในโรงเรียนก็คือการอยู่ร่วมกับเพื่อนภายในห้องเรียนเดียวกันนั่นเอง..." สำหรับสัมฤทธิผลทางการเรียนนั้นพิจารณาได้จากเกรดเฉลี่ยของนักเรียน และสัมฤทธิผลทางการเรียนนี้เองจะมีส่วนสัมพันธ์กับความแตกต่างในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ ส่วนทางด้านสถานภาพของครอบครัวที่พิจารณาถึงสถานภาพทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนักเรียน ซึ่งวัดได้จากรายได้ของครอบครัว อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัว. (กรรณิการ์

อักษรกุล 2515 : 26 - 27) ~~X~~ จากความแตกต่างกันของสถานภาพของครอบครัวที่มีส่วนสัมพันธ์
 กับความแตกต่างของการ ยอมรับสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ กัน ในที่นี้ที่หมายถึงประเภทของ
 รายการโทรทัศน์ที่แตกต่างกันนั่นเอง *~~๖~~ ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาถึงค่าน้ำหนักของสำคัญของ
 ตัวแปรอิสระดังกล่าว ได้แก่ฐานะทางสังคมมีติ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสถานภาพของ
 ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ของนักเรียน ระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

~~X~~ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง การเลือกชมรายการโทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมีติ
 สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสถานภาพของครอบครัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
 ในกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทุกตอน ถือว่าเป็นข้อมูลที่ได้ตอบด้วยความจริงใจ และไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้าน เวลาและสถานที่
2. ฐานะทางสังคมมีติ สถานภาพของครอบครัว และการเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ สามารถประเมินได้ด้วยแบบสอบถาม
3. การวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของแต่ละสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ขอบเขตของการวิจัย

~~X~~ 1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ที่ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ นั้นจะศึกษาจากผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในประเภทวิชาพาณิชย์กรรม และกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 ในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527

~~X~~ 2. ตัวแปรที่บ่งบอกสถานภาพของครอบครัวมี 4 ตัว คือ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง และรายได้รวมของครอบครัว

3. รายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สืบมาจากรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศแพร่ภาพเป็นประจำ ในเดือนมกราคม 2528 ของทั้ง 4 ช่อง ในกรุงเทพมหานคร จัดแบ่งออกเป็น 10 ประเภท โดยผู้วิจัยได้คัดแปลงจากการแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์ของวิลเลียม และกูคฮาร์ดท์ (William 1974 : 44; Goodhardt et al. 1979 : 45 - 46) ดังนี้

3.1 ข่าวและข่าวบริการสังคม ได้แก่ข่าวต่างประเทศ ข่าวในประเทศ ข่าวกีฬา ข่าวเกษตร วิเคราะห์ข่าว รวมทั้งรายการสนทนาหรืออภิปรายปัญหาสังคมหรือเพื่อบริการสังคม

3.2 สารคดี ได้แก่สารคดีท่องเที่ยว ชีวประวัติ รวมทั้งรายการประเภทให้ความรู้ซึ่งเป็นในรูปของภาพยนตร์ หรือการอภิปราย

3.3 รายการเพื่อการศึกษา เป็นรายการที่จัดขึ้นเพื่อการศึกษาโดยตรง

3.4 ศิลปะและดนตรี เช่นรายการจิตรกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณคดี รวมถึงรายการดนตรีคลาสสิก และดนตรีไทยเดิม เป็นรายการที่ให้ความรู้และความซาบซึ้งทางศิลปะ พร้อมไปกับความบันเทิง

3.5 รายการสำหรับเด็กและการ์ตูน

3.6 ละครโทรทัศน์

3.7 ภาพยนตร์ ทั้งภาพยนตร์ชุดและภาพยนตร์เรื่องยาว

3.8 รายการกีฬา และการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ได้แก่รายการที่จัดขึ้นเพื่อสุขภาพและความบันเทิง รวมถึงการอภิปรายเพื่อสุขภาพอนามัย

3.9 ศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม รวมถึงรายการสารคดีและการอภิปรายที่ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

3.10 ปกป้องบันเทิง เป็นรายการที่เน้นความบันเทิงหลายรูปแบบ แต่ยังคงให้สาระความรู้อยู่บ้าง เช่นการตอบปัญหาชิงรางวัล โต้วาที แพชั่นและดนตรี อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน

4. การเลือกชมรายการโทรทัศน์ วัตถุประสงค์จากความชอบชมรายการประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ มากเป็นอันดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ไม่คำนึงถึงผลสะท้อนทางวัฒนธรรม ผลกระทบทางระสนิยมปัจจุบัน และความสะดวกในการชมของผู้ชม

ความจำกัดของการวิจัย

1. รายการโทรทัศน์บางรายการมีลักษณะคล้ายคลึงและเหลื่อมล้ำกันบ้าง ยากต่อ
การพิจารณาจัดกลุ่มเข้าในรายการประเภทใดประเภทหนึ่ง

2. การเลือกชมรายการโทรทัศน์อาจมีขีดจำกัด เนื่องจากช่วงของเวลาการออก
อากาศของรายการที่ชอบชมตรงกัน หรือเวลาที่ออกอากาศรายการนั้นไม่ตรงกับเวลาว่างหรือ
ความสะดวกของผู้ชม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ฐานะทางสังคมมีมติ หมายถึง สภาพความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนภายในห้องเรียน
จัดออกเป็นคะแนนได้ด้วยแบบสอบถามความสัมพันธ์เพื่อวัดฐานะทางสังคมมีมติ

สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2527

สภาพภาพของครอบครัว หมายถึง สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม
และการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง วัดจากหัวหน้าครอบครัวคนปัจจุบันของ
นักเรียน

การเลือกชมรายการโทรทัศน์ หมายถึง ความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศ
แพร่ภาพทั้ง 4 ช่องในกรุงเทพมหานคร ประเภทใดประเภทหนึ่ง มากเป็นอันดับหนึ่ง

ดัชนีความชอบ (A.I., Appreciation Index) หมายถึง ดัชนีที่แสดงถึง
ความชอบต่อโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้มาจากค่าเฉลี่ยของการประเมินค่า 5 สเกล
โดยให้ผู้ชมประเมินความชอบชมรายการในกลุ่มรายการประเภทหนึ่ง (Goodhardt, et al
1979 : 98) กล่าวคือ ชอบมากที่สุด ชอบมาก ชอบพอสมควร ชอบน้อย และไม่ชอบ
โดยใช้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ แล้วจากนั้นรวมคะแนนจากมาตราส่วน
ประเมินค่า 5 สเกล และหารด้วยจำนวนรายการในกลุ่มรายการประเภทนั้น ๆ ให้เป็น
ค่าเฉลี่ยความชอบต่อรายการประเภทนั้น ซึ่งดัชนีความชอบนี้ จะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 ถึง 5

๑๒๖. ๕๖๖๓๑๒

๑๒๔-๒๕

๑

๕๔๖๖

๑๒๕

๑๒๖

๑๒๗

๑๒๘

๑๒๙

๑๓๐

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ทิวาตามกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สำหรับทางโรงเรียนและครูผู้สอน ที่จะทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อช่วยในการบริหารชั้นเรียน และจัดสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประเภทและลักษณะของนักเรียน
2. สำหรับผู้ปกครอง เพื่อแนะนำให้เกิดในความปกครองเลือกชมรายการโทรทัศน์ที่เกิดประโยชน์และเหมาะสม
3. สำหรับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางการผลิตและปรับปรุงรายการประเภทต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับกลุ่มผู้ชมเป้าหมายมากที่สุด
4. สำหรับตัวนักเรียนเอง ที่จะประเมินตนเอง และปรับทิศทางของตนได้อย่างเหมาะสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย